

امامزادگان آمل و لاریجان

(شجره و مقبره)

پژوهش و نگارش

رشید محمدی لیتکوهی

انتشارات اودیس

سرشناسه	محمدی لیکوهی، رشید، ۱۳۵۲-
عنوان و نام پدیدآور	امامزادگان امل و لاریجان (شجره و مقبره) / پژوهش و نگارش رشید محمدی لیکوهی.
مشخصات نشر	امل: اودیسه، ۱۳۰۰.
مشخصات ظاهری	۲۳۰ص: مصور (رنگی)، عکس (رنگی)، نمودار: ۱۲/۵×۲۱/۵سم.
شابک	۱۰۰۰۰۰۰۰ ربال۶-۹۲-۷۵۲۵-۶۲۲-۹۷۸ :
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۳۱۱] - ۳۱۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	امامزادگان -- ایران -- امل
موضوع	Imam's sons -- Iran -- Amol*
موضوع	امامزادگان -- ایران -- لاریجان
موضوع	Imam's sons -- Iran -- Larijan*
رده بندی کنگره	BP۲۶۲/۷
رده بندی دیویی	۳۹۷/۷۶۷۶
شماره کتابشناسی ملی	۸۲۲۲۱۲۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

ISBN:978-622-7525-94-6

شناسنامه کتاب:

نام کتاب:	امامزادگان امل و لاریجان (شجره و مقبره)
نگارنده و پژوهشگر:	رشید محمدی لیکوهی
طراح جلد:	شهرام فیروزی
صفحه آرای:	کوثر محمدی
تایپ و حروف چینی:	زینب اسکو
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول، تابستان ۱۴۰۰
ناشر:	اودیسه (www.odyse.ir)
چاپخانه:	فیروز چاپ
صحافی:	گاندی
قیمت:	۱۰۰۰۰۰ تومان
شابک:	

انتشارات اودیسه

حق چاپ محفوظ است.

مرکز پخش: آمل، پخش کتاب اودیسه (فیروزی ۹۱۱۱۲۷۵۲۲۷-۰۱۱۴۳۲۲۰۱۴۱)

فهرست

۱۷.....	مقدمه
۲۱.....	فصل اول: تاریخ ادیان مردم آمل و لاریجان
۲۴.....	آشنایی با دین میتراپی
۲۶.....	دین مردم مازندران قبل از اسلام
۲۶.....	رد نظریه عدم رواج دین زرتشتی در مازندران
۲۷.....	دین مردم آمل و لاریجان
۲۹.....	نمادهای دینی مهرپرستان و زرتشتیان
	دلایل وجود فراوانی اماکن مقدس ادیان میتراپی و زرتشتی در آمل و لاریجان
۳۵.....	
۳۹.....	نقاط مقدس احتمالی آئین مهرپرستی و زرتشتی در آمل
۴۱.....	فصل دوم: ورود امامزادگان به آمل و لاریجان
۴۳.....	صحت و سقم سفر انتمه اظهار (ع) به مازندران
۴۵.....	عوامل موثر در پیدایی اندیشه‌های شیعی در آمل
۴۶.....	تاریخ ورود امامزادگان (ع) به آمل و لاریجان
۴۸.....	انتساب نور به امامزادگان (ع)

۴۸.....	دسته بندی سادات از لحاظ نسب شناسی در آمل
۵۱.....	فصل سوم: بناهای مذهبی در آمل و لاریجان
۵۴.....	آرامگاه امامزادگان (ع)
۵۵.....	مسجد
۵۶.....	تکیه
۵۸.....	سقانفار
۶۱.....	سقاخانه
۶۳.....	حوض شفا
۶۴.....	حسینه
۶۵.....	ابوالفضل
۶۵.....	سفره خانه
۶۶.....	چشمه ها
۶۷.....	تپه ها
۶۸.....	پل
۶۹.....	آقادر
۷۱.....	یادمان
۷۳.....	فصل چهارم: امامزادگان شهر آمل
۷۵.....	دلایل کثرت آرامگاه های امامزادگان در آمل
	دلایل نامشخص بودن احوال تعدادی از شخصیت های منسوب به امامزادگان
۸۰.....	(ع) در آمل
۸۲.....	تقسیم بندی احوال امامزادگان (ع) مدفون در آمل

- الف: آرامگاه سادات، عرفا و علمایی که موقعیت آنان نامعلوم است..... ۸۴
- ابن فورک آملی ۸۴
- حسن بن حمزه علوی ۸۵
- سید رکن الدین ساری ۸۵
- میر تاج الدوله شهریار ۸۵
- حسن بن قاسم بن حسن بن علی (ع) ۸۶
- داعی الکبیر ۸۶
- ابوعلی محمد بن ابوالحسین احمد ۸۶
- شیخ الناس ۸۶
- شاه رضا (ع) ۸۷
- ب: امامزادگان و عرفایی که دارای مقابر مشخص می باشند ۸۸
- امام زاده ابراهیم (ع) - بلوار طالب آملی ۸۸
- امامزاده تقی (ع) - گرجی محله ۹۱
- امامزاده جعفر (ع) - نیاکی محله ۹۲
- امامزاده دین محمد (ع) - بلوار منفرد ۹۳
- امامزاده عبدالله (ع) - بلوار طبرسی ۹۴
- امامزادگان پنج تن (ع) - بلوار طبرسی ۹۵
- بقعه شمس آل رسول (ع) - پایین بازار ۹۶
- میر قوام الدین مرعشی (ع) - جنب مصلی ۹۸
- قدمگاه خضر نبی (ع) - اسپه کلا ۹۹
- امامزادگان فضل و فخر (ع) - قادی محله ۱۰۰

- ۱۰۱..... امامزاده قاسم (ع) - چاک سر
- ۱۰۲..... ناصرالحق (ع) - پایین بازار
- ۱۰۳..... آرامگاه چهل دختر (س) - پایین بازار
- ۱۰۵..... **فصل پنجم: امامزادگان بالا لیتکوه**
- ۱۰۷..... امامزاده بابا طاهر (ع) - چندر محله خشواش
- ۱۰۸..... امامزاده محمد (ع) - هلی چال
- ۱۰۸..... امامزاده محمد (ع) - مرتع داد نوید
- ۱۰۹..... امامزاده شاه زید (ع) - روستای شاهزید
- ۱۱۰..... امامزاده معصومه (س) - پرن
- ۱۱۱..... امامزادگان ۱۸ تن (ع) - رزکی
- ۱۱۳..... شجره نامه ۱۸ تن از امامزادگان (ع) روستای رزکی
- ۱۱۷..... امامزاده محمد جابر (ع) - محمد آباد
- ۱۱۸..... امامزاده عبدالله (ع) - شهر امامزاده عبدالله
- ۱۲۳..... بی بی فاطمه (س) - شهر امامزاده عبدالله
- ۱۲۴..... امامزاده عالی کیا سلطان (ع) - روستای عالی کیا سلطان
- ۱۲۵..... امامزاده داوود کیا سلطان (ع) - روستای اسپند
- ۱۲۶..... امامزاده جبار کیا سلطان (ع) - روستای فشکهر و
- ۱۲۷..... امامزاده مظفر (ع) - اسکو محله
- ۱۲۸..... امامزادگان محمد و جعفر (ع) - روستای آل چنگل
- ۱۲۹..... بی بی خانم (س) - قادی کلا
- ۱۳۰..... امامزاده همسایه آقا (ع) - چندر محله

مقدمه

در فرایند پژوهش‌های میدانی و کتابخانه‌ای برای نگارش کتاب «آبادی‌های آمل» موضوعاتی هم چون قلاع، مدارس، مساجد، تکایا، سقافارها و امام‌زادگان^۱ از جمله موضوعاتی بود که پژوهش پیرامون آن‌ها ضرورت یافته است و پس از پژوهش و نگارش دو کتاب «قلعه‌های تاریخی آمل و لاریجان» در سال ۱۳۹۹.ش و «لیتکوه» در سال ۱۴۰۰.ش، به موضوع امام‌زادگان آمل و لاریجان از دو جنبهٔ مقبره و شجره پرداخته‌ام. اما این موضوع برخلاف موضوعات مذکور در سطور فوق، از آن جایی که با باورها و عقاید دینی و مذهبی شهروندان ارتباط داشته، بنابراین از حساسیت زیادی برخوردار می‌باشد. به همین خاطر تلاش شده که در انجام پژوهش از منابع معتبر و مکتوب استفاده و نیز از افراد آگاه و علاقمند به موضوع کمک گرفته شود و نویسنده نیز از اظهار نظر قطعی اجتناب نموده و خوانندگان علاقمند را به مطالعهٔ بیشتر منابع و تحقیق دقیق‌تر دعوت می‌کند و اگر نکته‌ای به اشتباه بیان شده است، سهوی بوده و از همین جا پژوهشگران آتی و بعدی را دعوت به رفع نواقص و تکمیل یافته‌های این کتاب می‌نماید.^۱ هرگز نویسنده ادعا نداشته

^۱ - راه‌های ارتباطی با نویسنده:

که در این کتاب به نسب‌شناسی امامزادگان (ع) پرداخته، چون از اهداف اصلی این پژوهش معرفی آرامگاه‌های امامزادگان (ع) در آمل و لاریجان و روستاهای اطراف بوده و از اهداف جزئی آن چنان چه منابعی موثق اشاراتی به نسب‌شناسی امامزادگان (ع) پرداخته، اشارات کوتاه خواهد شد.

روش تحقیق

برای جمع‌آوری اطلاعات این پژوهش از دو روش کتابخانه‌ای و مشاهدات میدانی استفاده شده است. تا آن جا تلاش شد که از تمامی منابع قابل دسترسی یا موضوع پژوهش استفاده شود و در پژوهش میدانی علاوه بر عکس‌برداری و مشاهدات عینی با متولیان، روحانیون و سایر افراد آگاه به موضوع مصاحبه شود و مجموع داده‌های مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی در کنار هم قرار گیرد تا یافته‌هایی از این داده‌ها به دست آید. از تمامی کسانی که به نحوی از آنان مصاحبه به عمل آمده نام نیکشان به نیکی در پاورقی ذکر شده است.

* هر چند این پژوهش خالی از اشتباه نمی‌باشد، اما با همین وضعیت، برای پژوهشگران آتی می‌تواند سابقه، پیشینه و خط‌نمای پژوهشی قرار گیرد و از مزایای این پژوهش آن است که اولین اثری است که به صورت یک جا به معرفی آرامگاه‌های امامزادگان (ع) در شهرستان آمل پرداخته، هر چند دو اثر «از آستارا تا آستارباد» با پژوهش دکتر منوچهر ستوده و «امامزادگان

آمل و مقابر ایشان» با پژوهش و نگارش دوست عزیزم نورالله پهلوان به علاقمندان هدیه شده است. اما اثر دکتر ستوده به صورت پراکنده به آرامگاه‌های این شهرستان پرداخته و نیز پهلوان نتوانست به اکثر آرامگاه‌های این شهرستان اشاره کند. نویسنده این کتاب هم ادعا ندارد که توانسته از لحاظ نسب‌شناسی امامزادگان (ع) این شهرستان آن چنان که شایسته بود، پژوهشی انجام داده است و این کاستی ناشی از نبود و کمبود منابع معتبر، تشابه و تفاوت اسمی امامزادگان (ع) در آبادی‌های این شهرستان، دور خیزی زمان زندگی این افراد با زمان زندگی پژوهشگر که حافظه تاریخی و فرهنگی نسب و احوال آنان را به فراموشی سپرده است و هم چنین تداخل خواب و رویداد با آن مقدار اطلاعات موجود برای برخی از امامزادگان (ع)، عدم همکاری ادارات و نهادهای متولی جهت ارائه اطلاعات در اسناد و مدارک موجود در بایگانی به خاطر محدودیت‌های قانونی و ضوابط اداری و غیره می‌باشد.

* یکی از مشکلاتی که نویسنده در معرفی آرامگاه‌های امامزادگان شهرستان آمل داشت، این بود که یک بنا را گاهی اهالی منتسب به دو تن امامزاده (ع) دانسته و گاهی یک تن. برای مثال می‌توان از بنایی در روستای «لهر» نام برد که برخی اهالی آن را مدفن امامزاده‌ای به نام «عباسعلی» (ع) دانسته و برخی این مکان را مدفن دو تن از امامزادگان به نام‌های «عباس» و «علی» (ع) می‌دانند و یا در برخی از کتاب‌هایی که در

دهه‌های اخیر در مورد لاریجان و آمل نوشته شده است، نام امامزادگان آبادی‌ها با اختلاف ثبت شده است و نیز آن چه را که در این کتاب‌ها آمده با آن چه که در نزد اهالی مشهور است، تفاوت دارد.

* تا جایی که امکان داشت تلاش بر آن بوده بعد از ذکر نام امامزادگان (ع) نمایی از آرامگاه مربوطه به نمایش گذاشته شود. این عکس‌ها یا توسط مولف عکس‌برداری شده و یا توسط دیگران به مولف اهدا گردیده است و نام هر یک از عکاسان ذکر شده و در نمایش نمای آرامگاه چنان چه عکسی در دست نباشد، تلاش شد از منابع و کتب و مجلاتی که تصویری از آرامگاه آن امامزاده (ع) بوده با ذکر معرفی آن اثر استفاده شود. در این میان شاید احتمال اختصار در نام آرامگاه‌های امامزادگان (ع) وجود داشته باشد.

* سعی شد سر فصل‌ها و عناوین مدخل با عکس‌های مرتبط تزئین شود. تمامی تصاویر و عکس‌هایی که در این کتاب آمده تاریخ دقیق عکس‌برداری ثبت شده و این موضوع می‌تواند برای پژوهشگران آینده از لحاظ بررسی ساختار معماری اهمیت داشته باشد و نیز تا حد امکان تلاش شده که رسم امانت‌داری هنری و فرهنگی به جا آورده شود و نام عکاسان ذکر شده است.

رشید محمدی لیتکوهی

جمعه، ۴ تیر ۱۴۰۰ خورشیدی. روستای عبدالمناف لاریجان